

Wijkbudget, wijkplatform+ & buurt- en wijkcoöperaties

Hieronder doet SAMEN030 een concreet en samenhangend voorstel om in Utrecht te komen tot een wijkbudget voor bewonersparticipatie en -organisaties dat leidt tot méér participatie, méér zeggenschap en méér eigenaarschap. Ook moet het de positie van het wijkplatform versterken en ruimte geven aan buurt- en wijkcoöperaties.

Probleemanalyse: instrumentele aanpak en gebrek aan samenhang

Allereerst een schets van de problemen:

1) Geen brede participatie en afbrokkelende samenhang in buurten en wijken: de afgelopen jaren zijn diverse instrumenten geïntroduceerd om actieve bewoners in Utrecht meer ruimte te geven, zoals initiatievenfonds, participatieverordening, bewonersbod, groene golfteam en de subsidieregeling 'Vrijwillige inzet voor elkaar'. En met succes. Echter, deze versnipperde en instrumentele aanpak heeft niet geleid tot brede participatie en meer sociale samenhang op wijk- en buurtniveau. Daar komt bij dat de wijkplatforms onvoldoende van de grond zijn gekomen en bitter weinig zeggenschap hebben door een gebrek aan positie en professionele ondersteuning.

2) Discontinuïteit en concurrentiehouding in de uitvoering: daar waar bewoners taken van de gemeente hebben overgenomen (eigenaarschap) is er voortdurend spanning met grote aanbieders in de stad. Het overnemen van taken, ook binnen lopende contracten, zien aanbieders als concurrentie. Overheveling van taken lukt niet of moeizaam. Er ontstaat extra spanning als medewerkers bij deze aanbieders vroegtijdig vertrekken en vacatures worden opgevuld met medewerkers die de buurten niet kennen. De indruk is ook dat de gezondheid van sommige initiatiefnemers in het geding is, veel is afhankelijk van hun jarenlange doorzettingsvermogen zonder duidelijk perspectief.

3) Onbekendheid met wijk- en buurtcoöperaties: er is binnen de gemeente onbekendheid met bewonersbedrijven, wat hun sociale meerwaarde is, wat ze doen en hoe ze gefinancierd worden. Met het oog op de transities (meer bestaanszekerheid & inclusieve werkgelegenheid, energie & vergroening, van ziekte naar gezondheid en wijkinformatievoorziening & digitalisering) is dat opmerkelijk. Deze transities scheppen nieuwe buurtbanen (o.a. de vurig gewenste buurtverbinders) voor mensen die nu vaak aan de zijlijn staan. Bewonerscoöperaties organiseren het werkgeverschap voor deze mensen én waarderen actieve bewoners die zich langdurig inzetten met vrijwilligersvergoedingen.

4) Bewonersinitiatieven passen slecht in de taakgerichte beleidskaders: bij gemeente en in de gemeenteraad lijkt het beeld te heersen dat er voldoende mogelijkheden zijn voor bewonersinitiatieven. Bij actieve bewoners en brede wijkinitiatieven overheerst het beeld dat ze niet passen bij de taakgerichte beleidskaders van de gemeente. Veelzeggend is dat brede pilots met burgerberaden in de wijk, buurt- en/of wijkfondsen en digitale keuzeplatforms voor de selectie van initiatieven zelden worden opgeschaald.

Kortom, de gewenste kanteling naar meer zeggenschap en eigenaarschap bij bewoners is in gang gezet maar stagneert. Diverse pogingen vanuit de raad om de impasse te doorbreken zijn gestrand. Betrokkenen ervaren een gebrek aan politieke ambitie en koers. Als het gaat om participatie heeft Utrecht inmiddels een discutabele reputatie opgebouwd. Zelfs de lokale rekenkamer heeft recent vastgesteld dat Utrecht 'de participatie niet op orde heeft'.

SAMEN030 vindt het de hoogste tijd voor scherpe keuzes.

Oplossingen: wijkbudget, wijkplatform+ en buurt- en wijkcoöperaties

Een grotere bewonersbetrokkenheid vraagt om een heel andere gemeentelijke sturing. A. Gooi alle budgetten voor bewoners op één hoop voor een wijk, B) Geef het wijkplatform+

formeel zeggenschap bij het verdelen van het geld over relevante wijkthema's ofwel maak een burgerbegroting voor de wijk. C. Laat bewoners stemmen op initiatieven uit de wijk en buurten die passen bij de thema's die het wijkplatform heeft bepaald. D. Betrek en benoem het groeiend aantal buurt- en wijkcoöperaties in de stad.

De diverse aspecten kort toegelicht:

A. Financiële middelen uit het wijkinitiatievenfonds en uit diverse inhoudelijke beleidspotten worden omgevormd naar een substantieel wijkbudget dat exclusief is gereserveerd voor bewonersinitiatieven en bewonersbedrijven actief in die wijk. Denk hierbij aan een wijkbudget van circa 1 miljoen euro per wijk. Dit vraagt om scherpe politieke keuzes en aanpassingen in de gemeentelijke begroting.

B. Het wijkplatform krijgt formeel het mandaat om de maatschappelijke thema's te bepalen waaraan het wijkbudget moet worden besteed, zoals ontmoeten, energie, meer groen, gezondheid, circulariteit, digitalisering etc. Ook bepaalt het wijkplatform welke bedragen per buurt worden gereserveerd. Het wijkplatform krijgt dus een politieke opdracht om een burgerbegroting voor de wijk te maken en ook ruimte te scheppen voor een wijkfonds en/of buurtfondsen (die snel kleine bedragen kunnen verdelen). Die burgerbegroting moet worden vastgesteld door de gemeenteraad die eindverantwoordelijk is en blijft.

C. Wijkbewoners kunnen via een digitaal keuzeplatform stemmen op initiatieven die volgens hen het meest urgent en relevant zijn. Die initiatieven moeten betrekking hebben op door het wijkplatform+ bepaalde thema's en buurtspecifieke eisen.

D. Schep daarmee ruimte voor buurt- en wijkcoöperaties om te groeien naar organisaties die kunnen zorgen voor een optimaal eigenaarschap bij de gemeenschap waardoor de vrijwillige inzet in de wijk enorm zal toenemen.

Voordelen: wijk- en buurtgemeenschap aan zet, gemeente is dienstbaar.

Via het wijkbudget is de gemeenschap in wijken en buurten aan zet. Het proces naar meer zeggenschap en eigenaarschap wordt open en uitnodigend. Het is voor iedereen te volgen en iedereen kan meedoen met initiatieven, klein of groot. De participatie van bewoners zal toenemen, omdat digitaal stemmen makkelijk te doen is via de computer thuis hetgeen leidt tot meer bewustwording. De buurtfondsen zijn een katalysator voor buurtinitiatieven.

Legitimiteit van wijkplatform+; buurten evenredig vertegenwoordigd

Cruciaal is de legitimiteit van het wijkplatform. Nu wordt de opzet ervan gekenmerkt door grote willekeur en is de samenstelling van een wijkplatform, als het al van de grond komt, puur toevallig. Er komt in elke wijk een loting die garandeert dat buurten evenredig in het wijkplatform zijn vertegenwoordigd.

Professionele ondersteuning vereist

Ook erg belangrijk is professionele ondersteuning van het totale proces van loten, bepalen, informeren/communiceren, stemmen en verantwoorden in een wijk. Elke wijk krijgt daarom een gemeentelijke programmanager die verantwoordelijk is voor het hele proces. Wij denken dat deze nieuwe rol een mooie uitdaging is voor de meer doortastende ambtenaren binnen de gemeente Utrecht. Werken bij de gemeente wordt nog veelzijdiger.

SAMEN030 vraagt de Utrechtse gemeenteraad om het voorstel van het wijkbudget met de bovenstaande aspecten te agenderen en het college te vragen nog voor de zomer 2023 een concreet voorstel naar de raad te sturen. Het voorstel wordt samen met actieve bewoners uitgewerkt. De raad draagt bewoners voor die in de werkgroep zitting krijgen.